

Oymaağaç Höyük (Nerik) Kazı Raporu 2016

ArtikelID: 257, Kategorie: Berichte 2016

Anlage: 17.12.2016 16:32 durch Prof. Dr. Rainer M. Czichon

letzte Änderung: 17.05.2017 17:06 durch Prof. Dr. Rainer M. Czichon

01 Kazı Üyeleri

Oymaağaç Höyük onuncu kazı sezonu 10 Temmuz - 5 Ekim tarihleri arasında Bakanlık temsilcisi Kemal DEDEOĞLU'nun ve kazı başkan vekili Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali YILMAZ'ın katılımları ve yardımlarıyla gerçekleştirildi. Farklı üniversiteler ve bilim dallarından toplam 21 bilim insanı ile 8 Alman ve 13 Türk Arkeoloji öğrencisi çalışmalara katılmıştır.

Heyet listesinde bulunan ekip üyelerinden bazıları çalışmalara katılamadılar. Marie Klein ve Alexander Grigoryan, özellikle 15 Temmuz darbe girişiminden dolayı gelmekten vazgeçtiler. Stefanie Janke, Michaela Janker, Heinz Straesser, Melanie Weber, Violetta Razlaw, Nathan Wright ve Meltem Üstünkaya kendi programlarındaki değişikliklerden dolayı katılmadılar. Johannes Kruschke, Leonard Sperlich ve Richard W. Von Bremen başka bir kazıya katılacaklarını bildirerek kazıda yer almadılar. Toke Björn Hansen, Shannon ve Matthew Martino izin alamadıklarından dolayı gelemediler. Konrad Wita'nın annesi felç geçtiği için katılmadı. Jana Richter hamile kaldığı için vazgeçti. Son olarak Prof. Dr. Jörg Klinger yoğun üniversite görevleri olduğu için gelemedi.

02 İşçiler

2016 yılı kazı sezonunda bütün tarlalarında yoğun iş olmadığı için Temmuz ve Ağustos aylarında Oymaağaç Köyü'nden yeterli sayıda işçi sağlandı. Böylelikle Samsun, Uşak ve Erzurum'dan gelen Arkeoloji öğrencileri genellikle arkeolojik çalışmalarda görev aldılar (fotoğraf çekmek, çizim yapmak, totalstationla ölçmek vb.). Toplam 40 işçi ve öğrenci SGK'lı olarak çalışmıştır (bkz; ekteki personel listesi). Bürokratik işlemler her yıl olduğu gibi serbest muhasebecimiz Remziye Dinler-Koçabaş tarafından yapılmıştır.

03 Kazı Evinin Tadilatı

Kazı başlamadan önce kazı evinde bazı tamirat yapıldı: Yata Khanenin, fotoğraf atölyenin verestorasyon laboratuvarın duvarları boyandı. Onun dışında 2015 yılında başladığı çöp ayırma sistemi devam edildi. Plastik, alüminyum, kâğıt ve cam çöpler ayrı ayrı toplanıp haftada bir kere Vezirköprü'den gelen çöpçüler ekibinden alındı. Sebze meyve kabukları gibi organik malzemeler kazı evi görevlilerinde Zeynep Hanım tarafından eve götürülüp hayvanlara verildi.

04 Kazı Alanına Giden Yolu

Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından Vezirköprü ile Şahinkaya Kanyonu arasında bulunan yolların asfaltı yenilendi ve kahverengi 'Oymaağaç Höyük Ören Yeri' yazılı yönlendirme tabelaları belli noktalara dikildi. Artık kazıya gelmek isteyen turistler rahatlıkla höyüğe gelebilirler.

05 Topografi Çalışmaları

Her yıl olduğu gibi kazı başlamadan önce Prof. Theodor Johannsen tarafından höyükteki, özellikle Hitit mabedinin bulunduğu bölgedeki topografya ölçü noktaları kontrol edildi. Bozulmuş eski noktaların yerinde daha dayanıklı beton noktalar yapıldı.

06 Fieldschool

Kazı başlamadan önce Samsun, Kars, Erzurum ve Uşak'tan gelen 11 arkeoloji ve 1 sanat tarih öğrencisi için Oymaağaç kazı evinde bir staj programı gerçekleştirildi. Kazı Başkanı Prof. Dr. R. Czichon yönetiminde dört kişiden oluşan üç grup, kağıt, kalem ve fotoğraf makinesiyle Adatepe Köyü'nde bir günlük gezi yaptılar ve bir sunum hazırladılar. Kazı evinde R. Czichon'dan küçük buluntuların bilimsel tanımlanmasını öğrendiler. Emekli topoğrafi hocası Prof. Dr.-Ing. Theodor Johannsen tarafından nivo ve totalstation makinalarıyla bir topografi kursu ve arazide bir topografik çizim kursu yapıldı. Viyana'dan gelen paleontologlar Dr. Karl Kunst ve M.A. Herbert Böhm, kazıda bulunan hayvan kemiklerini anlattı. Kazı okulunun sonunda bütün öğrencilerle yapılan bir günlük gezide Samsun ve Amasya Arkeoloji Müzesi ve Amasya kaya mezarları ziyaret edilmiştir. Katılan öğrencilere hatıra olarak Aktüel Arkeoloji Dergisi'nden bir T-Shirt hediye edildi.

07 Zooarkeoloji (Karl Kunst ve Herbert Böhm)

Viyana Üniversitesi'nden gelen paleontologlar Dr. Günther Karl KUNST ve Herbert BÖHM, 11 Temmuz ile 10 Ağustos arasında çeşitli açmalardan ve 132 numuneden gelen hayvan kemikler üzerinde çalıştılar. Toplam 10058 kemik, diş ve midye kabukları (toplam 52,1kg) incelenmiştir.

a. Dr. Karl KUNST'un raporu

Locis 7586:065 ve 7586:069 (1354 parça/8769g) malzemeleri özellikle Hitit Mabedinin büyük avlusundan gelmektedir. İki locusta çok sayıda küçükbaş hayvan kemiği parçaları (keçi, koyun) rastlanmıştır. Ayrıca Locus:7586:069'da az miktarda kaplumbağa, tavşan, yaban domuzu ve bir at kemiği bulundu.

Locis 7586:103 ve 7586:085 (2206 parça/12099g) aynı bölgeden gelen kemikler çok parçalıdır. En zengin Locus:7586:085'te toplam 873 kemik parçası vardır: 76% koyun / keçi, 20 % inek ve 4% domuz. Locus 7586:103'te 136 evcilleştirilmiş hayvanın arasında hiç domuz rastlanmaması çok ilginç bir

durumdur. Onun dışında Locus 7586:103'te yabani kuş kalıntıları belgelendi. Ayrıca 7586:085'te – 7586:069 gibi - at, yaban domuzu, tavşan ve kaplumbağa kemikleri görüldü. Demek ki bu hayvan türleri mabet avlusunun dolgusunda tipik bir hayvan grubu olarak geçebilir. Fakat bütün hayvan kemiklerinin arasında sadece 1% oranındadır.

Evcilleştirilmiş hayvan kemiklerin %7'sinde kesme izleri görünüyor. Çok büyük bir rakamdır. Onun dışında büyük ve ağır kesme bıçaklarının izleri keşfedildi. İyi bir örnek olarak 7586:085'te bulunan ve yan yana kesme izleri taşıyan bir inek tibiasını söyleyebiliriz. Ayrıca 18 tane atölyede işlenmiş kemik parçası ilginçtir.

Eski Hitit Mabetine ait **Loca 7586:072 ve 7586:084**'ün kemik sayısı azdır. Özellikle evcilleştirilmiş hayvanlar, bir geyik boynuzu parçası ve bir kaç yaban domuz kemiğine rastlandı. Locus 7586: 072'de bulunan kemik parçalarının çoğunun ateşe maruz kaldığı belirtildi.

Loca 7586:136-179 (887 parça/6400g; GTÇ): En zengin locuslar olarak 7586:139, 7586:171 ve 7586:155 söylenebilir. Yukarıdaki locuslarda görüldüğü gibi çok sayıda keçi-koyun kalıntıları ve az sayıda domuz kalıntıları bulunur. İneklerin miktarı %10'a ulaşıyor. Onun dışında Locus:7586:139 hiç bir şey yoktur. Locus: 7586: 171'de bir tavşan kemiği çıktı. Sadece 206 ev hayvanına sahip olan Locus: 7586:155'te dört kuş kemiği, işlenmiş bir geyik boynuzu parçası ve bir kurbağa kemiği bulundu. Demek ki Hitit Mabedinin avlusundaki hayvan türlerinin sayısı çok sınırlıdır, yani oradaki 'aktiviteler' için hep aynı hayvan türleri kullanılmıştır. Diğer locuslarla karşılaştırıldığında kesme izleri taşıyan kemik sayısı da düşüktür (4%). Fakat atölyede kullanılmış kemik sayısı bayağı yüksektir (12 tane, 4%).

Loca 7587:043, 051 (1137 parça/4175,9g) Hitit Mabedinin iç avlusun kuzeydoğu köşesinde bulunur. Seramik envanterinden dolayı Locus:7587:051 OTÇ/Erken GTÇ için bir 'anahtar locus' olarak önem taşıyor. Ev hayvanlarının sayısı 68 (7587:043) ile 145 (7587:051) arasındadır. Koyun ve keçi ilk sırada yer alıyorlar. Domuz olmaması ve diğer hayvanların bulunması çok şaşırtıcıdır. Kemiklerin% 5,3 (7 parça) kesme izleri bulunur ve özellikle omurga kemiklerin parçalandığı görülüyor.

Loca 7686:70-128 (499 parça/1581,2g) Hitit Mabedinin güneydoğusundaki bölgede bulunur. Aşağıdaki Locus grupları Eski Hitit Mabedi ile ilgilidir:

Eski Mabet dönemine ait küçük çukurlar (7686:116, ve 124) - 7 parça; koyun, keçi ve inek kemiği parçaları

Eski Mabedin yanında bulunan bir kerpiç yapısının dolgusu (7686:101) - 8 parça; sadece iki domuz kemiği belirtilebilir;

Eski mabedin dış yürüme horizonu (7686:115, 118, 120) - 88 parça; koyun, keçi ve inek kemiği; çoğu ateşe maruz kalmış.

Eski mabedin tahribat horizonu (7686: 98, 103, 104, 111, 112, 113, 114, 117) - 180 parça. 23 ev hayvanı kalıntılarının arasında aynı miktarda küçük ve büyük baş hayvan bulunur. Domuz kemiği parçaları daha az sayıda rastlanıyor. Birer örnek olarak kuş ve tavşan kemikleri vardır. 48 tane tek olarak bulunan insan kemiği parçası (kafa taşı, kaburga, uzun kemikleri, meta-podya ve phalanges) çok

çarpıcıdır. Özellikle küçük insan kemikleri (metapodya ve phalanges) sağlam kaldı. Büyük sayıda bulunan insan iskelet parçaları ilk defa bu kazı sezonunda rastlandı ve özel bir yorumlama gerektiriyor. Tekli insan kemikleri önceden de bulundu ve Roma-Bizans mezarların kalıntıları olarak değerlendirildi.

Farklı kontekstlerden gelen **Demir Çağ** kemik parçalarının karakteri farklıdır. Özellikle daha büyük iskelet parçaları tipiktir. Mesela 143 hayvan kemiği içeren çukur Locus 7586: 060'te yaşlı bir erkek köpeğinin iskeleti bayağı sağlam çıktı ve sırt üstü çukurun tabanında bulundu. Onun bel omurlarında ve sol ayakta ağır hastalıklar görünüyordu. En az iki koyun kemiğine köpeğin etrafında rastlanıldı. Ayrıca bir kaç ev hayvanının kemikleri de aynı çukurda bulundu. Çukur 7586:046'da bol ev hayvanları bulundu. Fakat çukur 7586:049'da inek kemikleri hâkimdir. Özellikle sağlam bir ön ayak ve at kemikleri enteresandır.

Çukur **Locus 7586:096**'dan bir ineğe ait iki sağlam alt çene ve aynı hayvana ait kafatası parçaları *in situ* çıktı. Çenelerin *diastema* 'sında görülen kesme izleri çene derilerinin soyulmasını işaret ediyor.

Locus 7586:138'te iki ineğin alt çeneleri, yoğun kafatası parçaları ile ön ve arka ayak parçaları bulundu. Metapodyaların birleşmemiş kemik uçları yan yana konuldu. Kemikler buluntu durumuna göre tüm olarak çukura gömüldü. İneklerin dışında, başka ev hayvanlarının kemikleri, tavşan kemikleri ve salyangoz kabukları rastlandı.

Çukur **Locus 7587:006** dolgusundan 238 hayvan kemiği belirlendi. 52 ev hayvanı kemiğinin yarısı koyun ve keçiden oluşuyor. Kalan kemikler domuz ve inek kemikleridir. Onun dışında küçük memeli hayvanlar, yılanlar ve kurbağalar gözükmüyor. Fakat bir deve'nin radius ve ulna kemiği en ilginçidir. Bir ineğin humerus kemiği ile beraber çukurun tabanında *in situ* bulundu (Resim 15722).

b. Herbert BÖHM'un raporu

2016 yılı kazı sezonunda toplam 21,821 kg ağırlığında 4630 parça hayvan kemiği incelenip belgelendi. Açma 7383:223'ten 8721,2 kg ağırlığında 1026 parça kemik çıktı. Geçen yılları da sayarsak bu açmadan toplam 11.657 parça hayvan kemiği (65,036 kg) incelendi. Bu yılın incelenmiş diğer malzemeleri 2014 ve 2015 yılında açma 7486'da yapılan kazılarda bulundu. Açma 7486'nın büyük kısmı Hitit mabedinin avlusunu kapsıyor.

Locus 7486:042 ve 7486:048'te küçükbaş hayvanlara ait ilginç delikler sahip olan metatarsal kemikleri tespit edildi. Delikler düzgün olmasına rağmen bilerek yapıldığı kesin olarak söylenemiyor. Patoloji olduğu da düşünülüyor. Aksi takdirde deliklerin etrafındaki kemik yüzeyi farklı izleri göstermesi gerekiyordu. Büyük olasılıkla genetik bir *foramen* (delik) varyasyonu olduğunun düşünülmesi gerekiyor. İki hayvanda da aynı genetik değişikliğe rastladığı için incelenen hayvan topluluğunun ortak özelliği olarak belirtilmesi gerekiyor.

Başka bir gözleme kemik aletler ve onların imalatında çıkan yan sanayi ürünlerle ilgilidir. Özellikle Locus 7486:019, 7486:031 ve 7486:044'te keçi ve koyunun testereyle kesilmiş ayak kemiği parçaları ve yarı tamamlanmış ama işlevsel aletlere çok sayıda rastlanıyor. Bütün üretim seyri tamamlanmamış aletlerin izlerinden takip edebilir. Buluntu yerine göre kemik aletlerin imalatı mabette yapılmıştır.

Başka bir ilginç buluntu olarak açma 7486:034'ten çıkan bir köpeğin koprolitini söyleyebiliriz.

Hayvanların sayısı ve ağırlığına göre yapılan istatistik aşağıdaki tablo 1’de gösterilmektedir. Yüzde sayıları bütün yılın sayısına ve ağırlığına göre hesaplanmıştır.

7383:223						
Hayvan türü	n	g	n%	g%	Evcil	
Sığır	216	5325,8	21,1	61,1		
Domus	69	1409,8	6,7	16,2		
Koyun/Keçi	90	525,4	8,8	6,0		
Koyun	4	61,7	0,4	0,7		
Keçi	1	26,3	0,1	0,3		
Köpek	2	3	0,2	0,03		
Σ	382	7352	37,3	84,33		
7486						

Hayvan türü	n	g	n%	g%	Evcil
Sığır	295	4170,9	8,2	31,9	
At	4	75,1	0,1	0,6	
Kuyun/Keçi	867	3310,5	24,1	25,3	
Koyun	24	246,9	0,7	1,9	
Keçi	14	158,6	0,4	1,2	
Domuz	67	552,2	1,9	4,2	
Köpek	5	46,8	0,1	0,4	
Σ	1276	8561	35,5	65,5	
Hayvan türü	n	g	n%	g%	

Tavşan	3	4	0,08	0,03	
Tilki	1	1,2	0,03	0,009	
Geyik	4	28,1	0,1	0,2	
Spalax	1	0,5	0,03	0,004	
Kaplumba	17	32,1	0,5	0,2	
Σ	26	65,9	0,74	0,443	
Σ 7486	1302	8626,9	36,24	65,943	
Σ total	1684	15978,9	–	–	

Locus 7383:223 Tunç Çağı tarihlenen bir çukur dolgusudur. Açma 7486'dan gelen buluntuların çoğu daha farklı ve daha geniş buluntu alanından toplandı. Buluntu yerlerinin çoğu GTÇ'ye tarihleniyor; fakat karışık malzemelerin ele geçtiği buluntu yerleri de vardır. İlk bakışta Locus 7383:223 ve Locus 7486 arasındaki hayvan türlerinde bazı değişiklikler fark ediliyor. Locus 7383:223'te tespit edilen hayvanların hepsi evcil hayvanlardır. Açma 7486'da ele geçen 5 hayvan kalıntısı yabancı hayvanlardan oluşmaktadır: kaplumbağa, tavşan ve geyik.

4 adet geyik parçasından 3 tanesi alet parçası olarak nitelendirilmiştir. Geyik kemikleri el sanatları için önemli bir hammadde olarak değerlendirilmektedir. Dördüncü geyik kemiği bir '*phalanx*'dir, Bu kemiğin bir et kemiği olmaması geyik etinin Nerik'te önemli bir rol oynamadığına işaret etmektedir.

2016 yılı kazılarında açma 7486:070'te ilk defa GTÇ'ye tarihlenen bir tilkinin sol ayağı kemiğine rastlandı. Ayrıca ele geçen kaplumbağa ve tavşan kemikleri menülerin zenginleştiğini gösteriyor.

Yukarıdaki diagramda Hitit mabedinin avlusunda (açma 7486) ve mabedin dışında bir çukurda (açma 7383) bulunan hayvan kemiklerinin dağılımı gösteriliyor. Hitit mabedinin avlusunda koyun ve keçi kemikleri daha yoğundur (72%); domuz kemikleri çok nadir olarak ele geçmiştir (4,5%). Tamamen farklı bir sonuç açma 7383'teki çukurdan elde edilmiştir. Koyun ve keçi (8,3%) sığır ise (57%) ve domuz (18%) bir orana sahiptir. Demek ki hayvan kemiklerinin dağılımı geniş ölçüde buluntu kontektlerine bağlıdır. İlerideki zooarkeolojik araştırmalar bu ilginç sonuçlar üzerine daha detaylı incelemelerin yapılmasını gerektiriyor.

272 parça kemik üzerinde (2016 incelen kemik parçaların yüzde 6) yakma izleri görülmektedir. Özellikle açma 7486:019 ve 7486:026'dan gelen kemiklerin çoğu yanmış haldedir. Kemik parçaların yüzde 2,4'ü üzerinde kesme ve işlem izleri görülüyor ki bu çok düşük bir rakamdır.

08 Antropoloji (Kathryn Marklein)

2016 yılında Oymaağaç Höyük'te bulunan Helenistik-Roma-Bizans nekropolünde açığa çıkarılan iskeletlerin incelenmesine yoğun bir şekilde devam edildi. Amerikalı antropologlar Dr. Sherry FOX ve Kathryn MARKLEIN sonuçları şöyle özetliyorlar:

21 Temmuz ile 5 Ağustos 2016 arasında Dr. Sherry Fox ve Kathryn Marklein tarafından 2007 ile 2014 yıllarında Oymaağaç kazısında bulunan Roma mezarından (Locus 7384:009, 7385:002, 7385:018, 7385:019, 7483:048, 7484:020, 7484:021, 7585:010, 7685:017 ve LGR20) çıkan iskeletlerin dişleri çok detaylı incelendi. Bu araştırmanın amacı 'bio-distance' analizleri ile insanların arasındaki genetik akrabalıkları bulmaktır (Stojanowski and Schillaci, 2006). Dişlerin morfolojisi ve dişlerin boyutları çok fazla ontolojik değişiklikler göstermediği için akrabalık incelemeleri için çok uygundur (Knudson and Stojanowski, 2008; Stojanowski, 2013). Hem büyüklerden hem çocuklardan çeşitli diş ölçüleri (*maximum mesial-distal* ve *buccal-lingual* ölçüleri, *Carabelli's cusp/trait*, *mesial-distal compression*) alındı.

Özellikle Oymaağaç Höyük'te tespit edilen toplu mezarların içindeki iskeletlerin akrabalık durumu çok ilginç bir sorudur. Daha önce *os naviculare*, yani ilginç bir ayak kemiği ile yapılan fakat yeterli örnekleri olmaması nedeniyle başarısız kalan bir akrabalık araştırmasından dolayı diş analizlerinden alınan ve olumlu çıkması beklenen sonuçlar toplu mezarların akrabalık ilişkileri için daha önemlidir.

İki hafta içerisinde 158 iskeletten oluşan toplam 2600 diş araştırıldı ve ölçüldü. Ayrıca çeşitli hastalıkları (diş çürükleri) ve sıra dışı özellikleri (*antemortem tooth less (AMTL)*, *abscesses*, *periodontal disease*, *linear enamel hypoplasia*, *calculus*) kaydedildi. Bütün verilerle Oymaağaç'ta gömülen Romalıların ağız sağlığı belgeleniyor ve Kathryn Marklein tarafından hazırlanan doktora tezi olarak yayınlaması planlanıyor

Onun dışında mezar Locus:7384:009, 7385:018, 7385:019, 7484:020, 7484:021 ve Locus:7586:033'te bulunan 29 iskeletlerin *calculus* (=mineralize edilmiş diş taşı) örnekleri patojen ve

mikrobiom aDNA analizleri için toplandı. Analizlerin sonuçları bize insanların bakteriyel çevresi ilgili bilgiler verecek. Ayrıca topluluğun beslenmesi ve hastalıklarını da aydınlatacak.

Dış araştırmalarının dışında arazi çalışmalarında 7684:008:002 bulunan ve büyük olasılıkla 25-35 yaşında bir erkek iskeleti temizleyip incelendi. İskeletin kolları göbeğin üstünde birleşildi. Kafası batıya doğru bakıyor, fakat ayakları doğuya bakıyor. Tarımsal aktiviteler nedeniyle iskelet sağlam durumda açığa çıkarılmadı. İskeletin sağ bacağı, sol ayağı ve göğüsün üst kısmı bulunamadı. İskeletin uyluk kemikleri birkaç Bizans çatı tuğların üzerinde yerleşildi. İnsanın boyu hesaplamak için iki kemik *in situ* (yerinde) ölçüldü: sağ radius'un uzunluğu 22,5cm ve sağ ise humerus 29,1 cm ölçüldü.

İntestinal parazit'lerin durumunu anlamak için Kalça kemiğinin içinden ve dışından toprak numuneleri alındı. Bu analizlerin sonuçlarından insanların beslenmesi ve pişirme gelenekleri öğrenilebilir, çünkü her parazit bir hayvana özgüdür.

Aynı açmada bulunan başka bir mezarın içinde (Locus 7684:008:022) 30-34 yaşında bir erkek yatıyordu. Mezardaki pozisyonu yukarıda bahsettiğimiz iskelete benzetiyor; iskeletin kafası batıya ve ayakları doğuya bakıyordu. Sağ kolu hafif eğik, fakat sol kolunun durumu belli değildir. Belki altında ikinci bir iskelet bulunuyordu. Kemiklerin durumu gayet iyiydi. Kalça kemiğinin içinden ve dışından toprak numuneleri parazit analizler için tekrar alındı.

Açma 7684'ün batısında 1,25 uzunlukta bir tuğla mezarı bulundu. Ölçüleri küçük olduğu için bir çocuk mezarı olduğu tahmin edilmektedir.

09 Paleobotanik (Burhan Ulaş)

Her yıl gibi bütün locuslardan 27 litrelik toprak malzeme çıkarıldı ve kazı evindeki bulunan flotasyon makinesinden geçirildi. 2014 ve 2016 yıllarından yanmış tohumlar paleobotanik uzmanı Dr. Burhan ULAŞ tarafından incelendi:

12-19 Temmuz 2016 arasında Yürütülen çalışmalar:

7583:281:010, 7583:281:003, 7785:18 ve 7785:143:005 locuslarda elde edilen makro bitki kalıntılarının teşhisi yapılmıştır. Çalışma sonunda Mersin-Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsünde incelemek üzere bazı örnekler tarafınca Mersin'e Samsun Arkeoloji Müzesi'nden gerekli izinler alınarak götürülmüştür.

22-28 Eylül 2016 Tarihleri Arasında Yürütülen çalışmalar:

7684:20:006, 7684:20:003, 7686:154:002, 7483:76:004, 7586:237:006, 7586:237:006 olmak üzere, toplamda altı locusdan gelen makro bitki kalıntılarının teşhisi tamamlanmıştır.

Şu ana kadar yürütülen çalışmalarda arpa türüne ait kalıntılarının diğer türlere oranla daha yoğun olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 7483:76:004 plan karesinde incelenen diğer plan karelerinden farklı olarak 19 bitki türü tespit edilmiştir. Toplamda 54 bitki tohumunun 20 tanesini arpa tanesi ve de 25 tanesinin

buğday türlerinden oluşması diğer dikkat çeken bir sonuçtur. Günümüzde de tahıl tarımının yapıldığı tarlalarda yetişen *Galium* ssp. gibi zararlı otlar grubuna ait 11 adet tohumda bu plan karedeki sayıca fazla olan bitki topluluğunu oluşturmaktadır. 7483:76:004 plan karesinde elde edilen bu makro botanik analiz sonucu bu silo çukurunun tahıl ürünlerinin depolanması için kullanıldığını işaret etmektedir. Elde edilen bu ilk sonuç söz konusu siloların kullanım biçimine ve hangi bitki türlerinin bu silolarda depolandığına ilişkin bilgilere her silodan tespiti yapılacak bitki türlerinden yola çıkarak ulaşılabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Makro bitki kalıntılarının incelendiği plan karelerin Demir Çağı'na ait silolarla ilintili olması bu çalışma tamamlandığına Demir Çağı beslenme ekonomisine ilişkin önemli bilgilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

Bu siloların yapım tekniğinin anlaşılması için kazı alanında da bazı çalışmalar yürütülmüştür. İlk gözlemler bu siloların taban kısmının ve kenarlarının tarımsal ürünler yerleştirilmeden önce (silo tabanları) ve ürün yerleştirildikten sonra (silo çeper duvarları ve depolanan ürünün üstüne) saman tarzı bir bitki ile kapatıldığına işaret etmektedir. Bugün halen Anadolu'da benzer teknikle yapılan ve kullanılan bu silolar üzerine etnobotanik, arkeobotanik ve arkeolojik verilerinin kullanıldığı disiplinler arası bir çalışma yapıp yayına dönüştürülmesi planlanmaktadır.

Ayrıca arkeobotanik bitki kalıntılarını elde etmek için flotasyon işlemleri bizzat yürütülmüş ve bu metotla gerçekleştirilen bitki elde etme stratejisinde geçmişten farklı olarak bazı değişikliklere gidilmiştir.

10 Hitit Seramiği

Hitit seramiği depo ve çanak çömlek bahçe çalışmaları (19 Temmuz ile 3 Ekim arasında) Dirk Mielke yönetiminde Hussam Mohammed, Hasan Çelik, Caner Yener ve Nils Kaufmann tarafından gerçekleştirildi. Toplam 1273 çanak çömlek parçası bilimsel standartlarıyla incelendi. Çanak çömlek bahçesinde toplam 50379 seramik parçası (1271 kg) bilimsel araştırmalar için hazırlandı: amorf parçalar (82%), ağız kenarları (12,2%), kaideler (2,64 %), kulplar (2,61%), boyalı ve bezemeli (0,74%). Tarihlleme yaparken Kalkolitik ve ETÇ (17,28%), OTÇ ve GTÇ (69,41%), Demir Çağı (12,6%) ve Roma-Bizans çç. (2,16%) parçalarına rastlandı. Ağırlık istatistiği küçük değişiklikleri gösteriyor: Kalkolitik ve ETÇ (13,5%), OTÇ-GTÇ (66,37%), Demir Çağı (14,53%) ve (!) Roma-Bizans (5,61%). Roma-Bizans çç. oranındaki değişikliği ağır olan tuğla parçalarından oluyor.

Ayrıca 2016 sezonunda artan ve şimdiye kadar Anadolu'da bilinmeyen boyalı GTÇ çanak çömlek parçaları çok dikkatli bir şekilde teknolojik ve tipolojik açıdan incelendi (ms. Fund:7586: 079:001:002). Onun dışında 2015 yılında ilk defa keşfedilen 'çit çömlekleri' detaylı incelendi. Şimdiye kadar toplam 6500 GTÇ tarihlenen çanak çömlek parçası incelendi.

2015 yılında başlanan arkeometri analizleri devam edildi. Fakat Altuğ Hasözbeğ tarafından Dokuz Eylül Üniversitesinde yapılan ince kesilmiş seramik parçaları uygun olmadığı için değerlendirilmedi ve yeniden yapılması gerekiyor. Yine de aynı analiz için 39 seramik parçası seçildi: 12 tane boyalı GTÇ, 2 tane boyalı Demir Çağı, 25 tane Hitit ve bir tane Demir Çağı çç. Onun yorumlaması Weimar'dan gelen arkeometri uzmanlar Robert Sobott ve İrene Traub-Sobott'un yardımıyla gerçekleştirilecek.

2016 yılında kazı evinde ilk defa arkeometri analizleri pXRF makinesiyle yapıldı. 300 seramik parçaları (Hitit, boyalı GTÇ ve DÇ parçası) analiz edildi. Ayrıca Samsun Arkeoloji Müzesinde bulunan bütün çivi yazılı tablet parçaları ve bazı mühür damgalı bulla parçaları Prof. Dr. R. Sobott tarafından tahribatsız olarak incelendi. P-XRF aleti Altuğ Hasözbeğ tarafından Oymaağaç'a getirildi.

11 Deneysel Arkeoloji

Eylül 2016’te deneysel arkeoloji çalışmalarına H. Wolter, L. Kutsche, Dirk Mielke ve Rainer Czichon’un işbirliğiyle devam edilmiştir. Yapım tekniğini öğrenmek için Horst Wolter tarafından büyük bir Hitit testisi çarkta yeniden yapıldı, adım adım belgelendi ve son adım olarak ortadan kesip incelendi.

12 Arkeometri

2016 kazı sezonunda Oymağaç Höyük’ün arkeometrik seramik analizlerine Robert Sobott, İrene Traub-Sobott ve Altuğ Hasözbeğ tarafından devam edilmiştir (6.-20.09.2016). 2016 yılında Dr. Altuğ Hasözbeğ tarafından İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi’nden getirilen pXRF (Oxford Instruments X-MET 7500) ölçüleri çalışmanın odağındaydı. Ölçüleri hem kazı evinde hem Samsun Arkeoloji Müzesinde gerçekleştirildi.

Toplam 135 tane çanak çömlek parçası ve 31 çivi yazılı tablet ve bulla parçaları analiz edildi. Seramik parçaları arasında 88 tane boyalı GTÇ, 8 tane boyalı ve el yapımı, 7 tane Hitit minyatür kapların parçası, bir kaç tane ‘kafes’ çömleklerin parçaları ve 25 tane Hitit çanak çömleği bulunmaktadır.

Resimde 7585:207:001:001 nolu çanak çömleğin konkav (a,b) ve konvex (c) tarafların üzerinde bulunan ölçüm noktaları gösteriliyor. Aşağıdaki tabelada Kalium, Calsiyum, Demir (Fe), Alüminyum, Silisyum (Si), Kükürt(S), Stronsiyum (Sr), Mangan (Mn) ve Titanyum (Ti) miktarlarını gösteriliyor. Tabelada görüldüğü gibi ölçü noktalarının pozisyonuna göre ölçü sonuçları değişebilir. Farklı sonuçların nedenleri çanak çömlek yüzeyinin kirliliğinden veya düzgün olmadığından dolayı olabilir. Özellikle çok eğilmiş çanak çömleklerin sonuçları kritiktir.

Sample	Position	K	Ca	Fe	Al	Si	„S“	Sr	Mn	Ti
7585:207:001:001	a	3,618	3,953	5,071	9,030	26,778	1,569	0,111	0,089	0,687
	b	3,320	2,913	4,461	8,924	28,532	1,281	0,099	0,090	0,566
	c	2,388	6,395	5,273	9,123	26,258	1,457	0,089	0,093	0,523

	d	2,479	5,301	5,825	8,998	26,836	1,237	0,093	0,095	0,547
--	---	-------	-------	-------	-------	--------	-------	-------	-------	-------

Kimyasal analizlerin dışında 143 tane taş malzeme kazı evinde bulunan taş örnek kıyaslama koleksiyonu kullanılarak incelendi. Çoğu taş eserler andezit (bkz; aşağıdaki resim) ve kum taşından yapılmış. Ayrıca farklı renklerde sileks ve kireç taşı eserlere rastlanıyor. Obsidiyen ise çok nadir görülür.

13 Hellenistik-Roma-Bizans Nekropolü

Oymaağaç Höyüğü'nün tepesinde bulunan Roma Bizans dönemine ait nekropolün mezar sayısı 2016 kazı sezonunda arttı. Bütün mezarlar aynı tarzda yönlendirilmiştir. Kafası batıda, ayakları doğuda bulunur. Fakat yüzleri aynı tarafa bakmıyorlar. En fazla güneye bakan yüzler tespit edilmiştir. Locus:7684:029 ve Locus:7684:041 yatan insanları kuzeye doğru bakıyordu. Mezarların çoğu yetişkin insanlara aittir; fakat 3 iskelet çocuk ve gençlere aittir. Şimdiye kadar sadece Locus:7684:008'de bulunan iskeletin cinsi erkek olarak kesin beyan edebildi. Diğer iskeletlerin cinsi antropoloji araştırmalarından sonra belli olacak. Yoğun tarımsal aktiviteler nedeniyle bazı iskelet ve kemikleri kötü durumdadır. Gömülmüş insanların kolları genellikle vücudun yanında veya göbeğin üstünde duruyorlar. Eller kavuşturulup bacaklar uzatılmış bir halde düze yatırılmışlardır. Mezar çukurları üç farklı gruba ayrılabilir: tuğla mezarlar (ms. Locus:7684:006, 008, 009, 011, 015; Locus:7784:039 ?), dik duran iki taş veya kerpiçten sınırlanan toprak mezarlar (ms. Locus:7684:013) veya taş çerçeveli mezarlar (ms. Locus:-7684:041). Locus:7684:009, 011 ve: 013 açma 7684'te çok sayıda bulunan Demir Çağı çukurlarının birisi içine kazıldı. Locus:7784:040'taki mezar çok fazla tahrip olduğundan dolayı basit mezar olarak değerlendirilmiştir.

a. Tuğla (*tegulae*) Mezarları

Locus:7684:006

Açma 7684'ün batı kenarında 7 *tegulae* parçasından oluşan 1,30 m uzunluğunda ve 0,80 m genişliğinde bir mezar bulundu. İskeletin batı tarafta duruyor ve güneye doğru bakıyor. Sırt üstü uzanmış bir halde derin olmayan bir çukura yerleşilmiştir. Kolları göbeğin üstünde yan yana konulmuştur. Dizileri hafif kuzeye doğru çevrilirken bacaklar da hafif eğilmiş şekilde durmaktadır.

Locus:7684:008 (iskelet) ve Locus:7684:014 (mezar çukuru)

Locus:7684:007'nin güneybatısında aynı iskelete ait (Dr. S. Fox) bir kafatası parçası ve bir uzun kemik bulundu. Hemen yüzeyin altında bulunan kemikler, özellikle kafatası ve kaburgalar, tarımsal aktivitelerden dolayı tahrip olmuştu. 25 ile 35 yaşın arasında olan erkeğin tüm kemikleri çok hassas durumdaydılar. Onun elleri Roma-Bizans gömme gelenekleri göre göbeğin üstünde birleştirilmiştir..Sağ ve sol omuzları ve kalça kemiği tuğla parçalarının üzerine yatırıldı. Neden bütün vücudun altında tuğla parçaları bulunmadığı bir sorudur. Belki fakir insanın cesedi olduğundan dolayı tamamen tuğla döşemiş bir mezar çukuru için para yetmedi.

Locus:7684:009

Locus:7684:008 kuzeyinde bulunan bir kafatası parçası başka bir mezara işaret ediyordu. Kafatası batıda ve yüzü yukarı bakmaktaydı; sol el göğüsün üstünde durdu; sağ el göbeğin üstündeydi. Tarımsal aktivitelerden dolayı kafatasının yükseltilmesi gerekiyordu, çünkü alt çene daha aşağıda duruyordu. Sol ve sağ kulakların olduğu yerde 13 mm ince telden yapılmış iki bronz küpesi (7684: 009:008) çıkarıldı. Az sayıda tuğla parça nedeniyle Locus:7684:009 bir tuğla mezarı olduğunu düşünülmüştür.

Locus:7684:011

Batı-doğu doğrultulu ve demir Çağı çukurunun içine kazılmış bir mezardır. İskeletin önemli parçaları eksiktir. Kalan kemikler ise çok kötü durumdaydılar. Tuğla parçalarından dolayı burada da Locus:7684:006 ve:009 benzeyen bir tuğla mezarı olduğunu düşünülmüştür.

Locus:7684:015

Tam açmanın kuzey sınırında bulunan mezar çok tahrip olmuş durumdaydı. Kafatası batıya yöneltilmiş ve yüzü güneye bakmaktaydı. Onun alt çenesi tarımsal aktivitelerden kafa tasından ayrılmıştı ve kafatasının önünde görüldü. İskeletin kolları göbeğinin üzerinde durmaktaydı. Onun elleri diğer kolunun dirseklerine sarılmıştı. Bazı tuğla parçaları sanki vücudun altında durmuş gibi gözükmekteydi.

Locus:7784:039

Locus 7784:038 in batı kısmında 7684 plan karesinin bitişiğinde mezarın varlığı anlaşılmıştır. Yüzeyle yakın olması ve tarım faaliyetlerinden dolayı mezarın sınırları ve kemikleri oldukça dağılmış durumda olduğu gözlemlenmiştir. Doğu-batı yönünde yatırılan cesedin birçok kemiği yerinde bulunmamaktadır. Kafatası güneye dönük ve oldukça deforme olmuştur. Etrafında birkaç tane tuğla parçasından dolayı kiremit mezar olabileceği düşünülmektedir.

b. Toprak Mezarları

Locus:7684:007 ve Locus:7684:017

Açma 7684 orta kısmının doğusunda bulunan bir Demir Çağı çukurunun içinde iki mezar bulunmuştur: Locus: 7684:007 ve Locus:7684:017. Büyük bir kireç taşının batısında bir kadına ait (Dr. S.Fox) kafatası bulundu. Fakat iskeletin diğer parçaları ve bir mezar çukuru görünmedi.

Olasılıkla bir tuğla mezarın son kalıntısı olarak değerlendirilen ve Demir Çağı çukurunun kuzey tarafında bulunan tuğla parçası bir çocuk mezarı (Locus:7684:017) olduğuna işaret ediyordu. Mezar çukurun oryantasyonu diğer mezarların farklıdır, çünkü güneybatı – kuzeydoğu yönünde açılmıştır. İşçi

Muradiye Yüksel'e göre 6-7 yaşında olan çocuk doğuya doğru bakıyor. Kolları göbeğin önünde kavuşturuldu ve elleri büyük olasılıkla katlandı.

Locus:7684:012

Locus:7684:006 kuzeyinde batı-doğu doğrultusunda uzanan gevşek bir taş sırasından dolayı bir mezar olduğu düşünüldü. Fakat onun 2,24m x 0,59m x 0,39m ölçülerindeki mezar çukuru 0,65m derinlikte ortaya çıktı. Çukurun batı ve doğu uçunda iki dik duran taşları duruyordu. İskeletin kafası batıdaydı; onun yüzü güneydoğuya doğru bakıyordu. Üst kolları vücudun kenarında duruyordu, alt kolları göbeğin önünde bir araya geldiler. Vücudun uzunluğu 1,75 ile 1,80 metre arasındadır. Sol kolun üst kısmının uzunluğu 32cm'dir. Sol bacağın üst kısmının uzunluğu 42cm'dir. Tuğla parçası görünmediği için bir toprak mezarı olduğu tahmin edilmektedir.

Locus:7684:013

Mezar çukurunun uçları iki tane dik duran, pişmiş topraktan yapılmış Roma dönemine ait tuğla (38x13cm) ile sınırlandırılmıştır. Tuğlaların arasında uzun, dar ve gri renkli bir toprak tespit edildi. İlk kemikler tuğlanın hemen alt kısmında görünmeye başladı. Sağlam kalan bacak, ayak ve parmakların arasında bir kaç tane dişe (!) rastlandı. Nasıl oraya geldiği henüz çözülemedi. Mezarın oryantasyonu güneybatı-kuzeydoğudur. İskelet doğuya doğru bakıyor. Sol kolun üst kısmı vücudun yanında duruyor; sol kolun alt kısmı göbeğin önünde duruyor. Büyük olasılıkla tarımsal aktivitelerden dolayı 90 derece dışarıya çevrilen sol kolunun pozisyonu ilginçtir. Ayrıca yüzünde tahribatlar tespit edilmiştir.

Locus:7684:016

Dik duran ve pişmiş topraktan yapılan bir kerpiç'tan mezar Locus:7684:016 işaretleniyor. Mezar Locus:7684:013'a benzetiyor. Batı-doğu yönlendirildiği mezarın yarısı açma 7684'ün dışından bulunuyor. Ö yüzden sadece başakları ve ayakları kaldırıldı. Mezarın batı ucunda ikinci bir kerpiç olup olmadığını kesin söylenemiyor, ama tahmin edebiliyor.

Locus:7684:029

Gece yağın yağmurdan sonra Locus:7684:016'nın kuzeydoğusundaki toprakta uzun ve gri bir renk değişimi izlendi: mezar Locus:7684:029. Mezarın güney tarafı üçtaştan oluşmaktadır. İskeletin kafası batıda yer alır ve yüzü kuzeye doğru bakıyor. Kolları göbeğin önünde duruyorlar ve onun elleri dirseklerini sarmaktadır. Sağ kolun üst kısmı 34 cm uzunluğunda; sağ kolun alt kısmı 27cm uzunluğundadır. Ayakların parmakları eksiktir ve dizilerin yanında bulunmuştur. Tüm iskeletin uzunluğu 1,64 metredir.

Locus 7784:040

7784 plan karesinin kuzeybatı ucunda doğu-batı doğrultulu, yüzü güneye bakan, küçük bir mezar tespit edilmiştir. Basit toprak mezar olarak gömülen ölünün boyu yaklaşık 100 cm olarak ölçülmüştür. Eller karın üzerinde birleştirilmiş olan gömünün kulak bölgesinde korozyona uğramış bir küpe ele geçmiştir (Fund:7784:040:003). Tarım faaliyetlerinden dolayı mezar çok tahrip olmuştur.

c. Taş çerçeveli toprak mezarı

Kuzeyde bulunan toprak mezar Locus 7684:012 ile güneyde bulunan tuğla mezar Locus: 7684:006 arasında mezar **Locus: 7684:041** çıktı. Mezarın çerçevesi olarak batı tarafta dört tane küçük taş ve pişmiş kerpiç parçaları kullanılmıştır. Mezar çukurunun iç ölçüleri 0,31m (batı ucunda), 0,35m (doğu ucunda) ve 1,31m (uzunluk). Kafa ve ayakucunda iki dik duran taşı (27x15x25 ve 27x15x23cm) tespit edildi. Mezardaki iskeletin kafası batıdadır. Onun yüzü kuzeydoğuya bakıyor. Oymaağaç Köyünden tecrübeli işçi Muradiye Yüksel'e göre mezarda 11-12 yaşında bir çocuk gömülmüştü. Hafif eğik konulan bacaklarının arasında mezar çukurunun çerçevesinden düşmüş taşlar bulunmuştur. Kolları göbeğin önünde duruyordu. Elleri büyük olasılıkla katlanmış. İskeletin uzunluğu 1,21 metredir. Üst kolun uzunluğu 24 cm, üst bacağın uzunluğu 32 cm ve bacağın al bölümünü uzunluğu 27 cm'dir. Hem taş çerçeveli hem taşlarla çevrelenen mezarları şimdiye kadar Oymaağaç Höyüğü'nün nekropolünde çok nadir rastlanılmıştır.

14 Demir Çağı Çukurları

2016 kazı sezonunda açma 7684'de 29 ve 7784'de 9 olmak üzere toplam 38 çukur çukur tespit edildi. Büyüklüğü, şekli ve derinliği değişmektedir. Yeterli zaman olmadığı için bütün çukurlar tamamen incelenmedi.

Locus:7684:018 küçük ve can şeklinde bir çukurdur. Kuzeyde çukur Locus:7684:021 ve güneyde büyük çukur Locus:7684:027'i kesmektedir. Çukurun küllü ve gri renkli toprak dolgusu etrafında bulunan kahverengi ve sarı topraktan kolay ayrılmaktadır. Çukurun dolgusunda çok sayıda çanak çömlek ve hayvan kemiği parçaları bulundu. +282,99 m kotta çıkan ve düzgün duran kırmızı çanak çömlek parçaları büyük olasılıkla çukurun tabanına işaret ediyordu.

Açmanın kuzeydoğu kenarında tespit edilen yuvarlak çukur Locus:7684:019, gri topraktan anlaşılmaktadır. Kuzey tarafta açma 7685'e doğru ilerler ve orada Locus:7685:272 olarak adlandırılmıştır. Sadece çukurun alt kısmı sağlam kalmıştır. +283,24 ile 283,22m arasında sert bir tabana ulaşıldı. Çukurun dolgusunda çanak çömlek ve hayvan kemiği parçalarının dışında çivi yazılı bir tablet parçası (7685:272:001) bulundu.

Locus:7684:020 ve **Locus:7684:058** iki açmaya ulaşan yuvarlak bir çukur olarak nitelendiriliyor (çap: 1,68 m). Onun dolgusunda küllü ve kömürlü toprakla beraber çanak çömlek parçaları ve hayvan kemikleri bulundu. Çukurun duvarları dimdik aşağı gidiyor ve +282,07 metrede kızıl kahverengi tabanla birleşiyordu. Çukur 7684:020, batıda ve doğusunda başka çukurlar tarafından kesilmektedir.

Roma Bizans dönemine tarihlenen mezar Locus:7684:011 altında yuvarlak çukur **Locus:7684:021**, **:061** bulunmuştur. Güney tarafta çukur Locus:7684:018 tarafından kesilmektedir. Çukurun içinde çakıl ve sert bir kil tabanın üzerinde küçük taşlardan oluşan gevsek bir maddeye rastlandı. İki küçük buluntu enteresandır: ağır paslanmış bir demir çivi (7684:021:003) ve halka şeklinde beyaz bir frit boncuk (7684:021:004).

Locus:7684:023 – **Locus:7684:039** – **Locus:7684:050**: Açmanın kuzeybatı kösesinde kerpiç parça ve küçük taşlardan çerçevelen gri renkli bir toprak tespit edildi. 1,50 m çapında olan çukurun içinde esasen sağlam, ama simdi parçalanmış bir pithos bulundu. Tüm parçaları bulduğu için pithosun tamamlanması mümkündür (7684:023:003). Pithos çukurunun hemen altında armut şeklinde büyük bir

çukura daha rastlandı (Locus:7684:039). Çok sayıda rastlanan çanak çömlek ve hayvan kemiği parçalarının dışında üç küçük buluntu çıkarıldı: sağlam bir ağırsak (7684:039:009), parçalanmış bir tunç sac (7684:039:014) ve bir kerpiç tuğla üstünde bırakılan bir demir bıçak (7684:039:010). Çukur tabanın hemen üstünde bulunan alet büyük olasılıkla kasap bıçağı olarak kullanıldı, çünkü etrafında bol miktarda kasaplık faaliyetlerinden geri kalan hayvan kemikleri, özellikle alt çeneleri ve metapodya, bulundu. Karışık toprak renkleri nedeniyle çukurun tabanı kesin olarak belirlenemedi.

Locus:7684:025 ve Locus:7684:026 : Açmanın kuzeydoğu kösesinde üç çukur birbirini kesmektedir. Çukur Locus:7684:019 ve yandaki çukur Locus:7684:025 (çap: 1,21m) daha derin giden ve daha eski olan çukur Locus:7684:026'yı kesmektedir. Çukur 7684:025'in içinde çok sayıda küçük ve büyük taşlar bulundu. +282,82m yüksekliğinde çukurun sarı-kırmızı tabanına ulaşıldı. Tek buluntu olarak bir ağırsak (7684:025:003) ele geçmiştir. Çukur Locus:7684:026 içinde koyu gri küllü bir toprak dolgusu bulundu. Açmanın doğu profili kaldırınca çukur 7684:026 tamamlamasını mümkündü. Çukurun doğu kısmı Locus:7684:064 olarak adlandırıldı.

Locus:7684:027 ve Locus:7684:035: 1,89 m çapında olan çukur Locus:7684:027 yeterli zaman olmayınca tamamen incelenmedi ve +282,92 m yüksekliğinde bitirildi. Yüzeyle görünen yanmış ve ince bir toprak bandı nedeniyle çukurun sekili belirtilebilirdi. Güneyde bulunan çukur Locus:7684: 035 nedeniyle güvenli bir sınır saptanamadı. Dolgusunda, gevşek toprağın içinde olan kömür parçaları ve çok sayıda yanmış kerpiç parçaları görüldü. Büyük olasılıkla çukurda ateş ile ilgili bir kullanım vardı. Çanak çömlek ve hayvan kemiklerinin dışında iki öğütme taş parçası (7684:027:009, 7684:027:010), amorf bir bronz (7684:027:011) ve bir kaç tane ahşap baskılı kil parçaları bulundu.

Locus:7684:030, Locus:7684:034 : 2,20m büyüklüğünde ve yuvarlak olan çukur çok sayıda taşlarla kaplandı. Çukurun içinde iki tabaka saptandı. Üst bölümde bir ağırsak (7684:030:003) bulundu. Çukurun alt kısmı Locus:7684:034 olarak adlandırıldı. Buradaki dolguda küllü toprak kömür parçaları saptandı. +282.33m yükseklikte çukurun sarı kili tabanına ulaşıldı. Tabanın üstünde ince telden yapılan bir altın küpe (7684:034:004) keşfedildi.

Locus:7684:020 hemen batısında küçük çukur **Locus:7684:031** bulunur ve bu çukur Locus:7684: 020 tarafından kesilir. Grimsi kahverengi dolgusunda bol miktarda küçük kömür parçaları bulunur. Neden çukurun güney duvarında tamamen bir taş kaplaması bulunduğu henüz çözülmedi. Büyük olasılıkla çukura ait değildi; daha eski bir tabaka aitti.

Locus:7684:032 : Açmanın güney kenarında ve Hitit yapısının içinde 1,44 m boyutlu bir çukur daha tespit edildi. Dolgusunda gri-kahverengi toprak ve küçük taşlar bulunmaktadır. Çukurun dimdik aşağıya inen duvarları 282,38m yüksekliğinde sarımsı kahverengi tabanıyla birleşiyordu. Çukurun profilinde bir kaç orta boylu taş gözükmektedir. Bu taşları çukurun dolgusuna mı yoksa çukur profiline ait olduğu henüz kesin belirtilemiyor. Çukurun dolgusu çanak çömlek ve hayvan kemiklerinden oluşmaktadır.

Locus:7684:023'ün kuzeyinde gözüken küçük yuvarlak ve gri renkli değişim çukur **Locus:7684:036** olarak teşhis edildi. Çukur derinleşirken genişlemektedir. 283,17 m yükseklikte çukurun tabanına ulaşıldı. Büyük çukur Locus:7684:023 daha küçük çukur Locus:7684:036 tarafından kesilmektedir. Büyük olasılıkla çukur 7684:036 bir Hitit duvarın kösesinde bulunur.

Locus:7684:038 : Locus:7684:031 hemen güneyinde üç çukur birbirini kesmektedir. En geç olan çukur en batıda bulunur ve Locus:7684:038 olarak değerlendirilmiştir. Onun çapı 1,01 metredir. Onun duvarları genişleyerek aşağıya inmektedir ve 281,93 m yükseklikte çukurun kızıl kahverengi tabanıyla birleşmektedir. Doğu profilde orta boylu ve küçük taşlar bulunur. Büyük olasılıkla çukur 7684:038'un doğu sınırı ve yandaki çukur 7684:045'in batı sınırı olarak belirlenmiştir. Bütün çukurlar Hitit bir yapısının oda dolgusunun içine kesilmiştir.

Locus:7684:040 ve Locus:7684:052 birbirini kesen çukurlardır. Çukur:7684:052 büyük bir çukurdur ve küçük çukur 7684:040 tarafından kesilmiştir. Çukur 7684:040 dolgusunda tamamen GTÇ ve ETÇ çanak çömlekleri bulunmuştur, fakat GTÇ değil Demir Çağı'na tarihlenmektedir. Çünkü büyük ve daha eski olan çukur 7684:052'nin dolgusunda 39 tane Demir Çağı çanak çömlek parçaları rastlanmıştır. Ayrıca çukur 7684:052'nin içinde bir ağırşak (7684:052:004) ve dört tane delikli *phalanges* (Fund:7684:052:006) bulundu.

Çukur **Locus:7684:043** 'ün içinde çok sayıda orta ve küçük boyutlu taş tespit edilmiştir. Yoğun şekilde kireçlenmiş çanak çömlek parçaları Demir Çağı (75%) ve Erken Tunç Çağına (25%) aittir.

Açmanın batı profilinde bulunan çan şeklinde çukur **Locus:7684:044**'ün yarısı açmanın dışında kalır ve incelenememiştir. Güneydoğusunda bulunan bir Hitit duvarı çukur tarafından tahrip edilmiştir. Çukurun dolgusunda küllü toprak ve küçük taşların dışında iki tane çivi yazılı tablet parçası bulundu (7684:044:005 ve 7684: 044:008).

Locus:7684:045, Locus:7684:046 ve Locus:7684:048 birbirine giren çukurlardır. Çukur 7684:045 çok sığ bir çukurdur. Onun kenarı 282.76 m'de başlıyor ve 282.49 m'de bitiyor. Onun çapı 1,17 metredir. Doğusunda bulunan ve en eski çukur olarak bilinen Locus:7684:048'in içine kesiliyor. Çukur 7684:045'in doğu profilde daha büyük bir çukur başlıyor (Locus:7684:046). Onun çapı 1,78 metredir. 282,21 metrede bulunan tabanda hububat kalıntıları tespit edilmiştir.

Locus 7784:034

7784 plankaresinin tam orta kısmında ortaya çıkan çukurun içi grimsi kahverengi toprakla doluydu. 282.06 m seviyesinde sınırları belirlenen çukurun çapı 1.80 m olarak ölçülmüştür. devam eden çalışmalarda çukurun içerisinde orta boyutlu taşlar ve yanmış kerpiç kalıntılarının yanı sıra üst yapı elemanı olduğu düşünülen kerpiç parçaları ele geçmiştir. Orthofoto üzerinden çizimi yapılan çukurda 281.94 m seviyelerinde bir adet çivi yazılı tablet parçası ele geçmiştir (Fund:7784:034:003). Bunun dışında çukur içerisinde bir adet ağırşak parçası (7784:034:004), bir adet kemikten alet (7784.034:005), ve bir adet çakmak taşı alet (7784:034:007) ele geçmiştir. Bu çukurda tıpkı 7784:046 locuslu çukurda olduğu gibi oldukça yoğun bir şekilde el yapımı erken demir çağ seramikleri ele geçmiştir. Çukur içerisinde arkeobotanik analizleri için örnekler alınmıştır.

Locus 7784:041

7784 plankaresinin kuzeydoğu bölümünde yaklaşık 1.65 m çapında çok net bir şekilde gri renk toprakla dolu olan bir çukur tespit edilmiştir. Çukur içerisinde grimsi renkli kül toprak dışında seramik ve kemik parçalarına rastlanılmıştır. Toplam derinliği 0.60 m olarak ölçülen çukurun zemininin kuzey kısmı hayvan deliklerinden dolayı tahrip olmuş ve zemini sarımsı sert toprak olduğu tespit edilmiştir.

Locus 7784:042

7784:041 çukurunun güneyinde ve onu kesen yaklaşık 140 cm çapında 282.45m seviyesinde ve çukurun iç dolgusu gri renkli toprak olduğu gözlemlenmiştir. 35 cm den sonra toprak rengi sarımsı ve kahverengine dönüşmüştür. Bu dolgunun altında 281.96m seviyelerinde beyazımsı ince ve oldukça yumuşak bir tabaka ve yer yer orta büyüklükte taşlar açığa çıkarıldı. Orthofoto üzerinden çizimi yapılan çukurda beyazımsı bu zeminin altından tekrar aynı şekilde fakat daha sert ve çukurun zemin seviyesi olduğu anlaşılan ikinci bir beyaz tabaka ortaya çıktı. Bu beyaz taban üzerinden botanik toprak örneği alınarak çukurdaki çalışmaya 281.83m seviyelerinde son verildi. Çukurda bir adet ağırşak ele geçmiştir (7784:042:004).

Locus 7784:043

7784:041 locuslu çukurun hemen kuzeyinde 282.86 m seviyesinde açığa çıkan ve içi farklı boyutlarda taşla dolu olan çukurun Orthofoto üzerinden çizimi yapılarak taşlar kaldırılmıştır. Kaldırılan taşların altından bir köpeğe ait iskelet ortaya çıkmış ve çizimi yapılarak kaldırılmıştır. Devam eden çalışmalarda 282.60 m seviyelerinde bronz çağı enkazına ait olduğu düşünülen yanmış kerpiç bloklar açığa çıkmıştır. Çukurdaki çalışmalar 282.50 m seviyelerinde sonlandırılmıştır.

Locus 7784:044

7784 plan karesinin batı uç kısmında bulunan çukur yaklaşık 1.60 m çapında ve içinde orta boyutlu taşlar bulunmaktadır. Orthofoto üzerinden çizimi yapılan çukurdaki taşlar kaldırıldı ve çalışmalara devam edilmiştir. Çukurda geç demir çağı boyalı seramik parçalarına rastlanmıştır. 0.60 m'lik derinliğe sahip olan çukurun zemini sert kahverengi toprakla kaplı olduğu gözlemlenmiştir.

Locus 7784:045

7784:044 locusun hemen doğusunda açığa çıkan çukurun muhtemelen tarım faaliyetleri nedeniyle doğu sınırı net bir şekilde açığa çıkmamış olup oval bir form vermemiştir. Demir Çağı'ndan itibaren çok erozyona uğrayan çukurun derinliği yaklaşık 0.25 m olarak ölçülmüştür.

Locus 7784:046

7784 plan karesinin güneyinde kalan çukurun çapı 1.74 m ve içi gri renkli toprak yapısına sahiptir. Çukurun başlangıç seviyesinden itibaren kenarında yaklaşık 3 cm'lik bir boşluk bulunmaktadır. Daha aşağı seviyelere inildikçe bu boşluğun yerini muhtemelen içinde organik madde içeren beyaz renkte bir dolguya dönüştüğü gözlemlenmiştir. Bu beyaz dolgu çukurun zeminine yaklaştıkça daha yoğun ve geniş alana yayıldığı görülmüştür. Çukurun zeminini tamamen kaplayan bu dolgudan analiz için örnekler alınmıştır. Bunun dışında çukurun içinden çıkan seramik parçalarının çoğunluğu el yapımı Erken Demir Çağı seramikleri olduğu tespit edilmiştir. Yaklaşık 0.95 m kazılan çukurdaki çalışmalara bir sonraki kazı

sezonunda devam ettirilmek üzere son verilmiştir. Çukur içerisinde iki adet pişmiş toprak eser (?) (7784:046:003,7784:046:005), bir adet kemik takı (7784:046:007), bir adet çakmak taşı alet (7784:046:008) ve bir adet kemik alet (?) (7784:046:010) ele geçmiştir.

Locus 7784:047

7784 plan karesinin kuzeybatı bölümünde bulunan ve 2.20 m çap ile en büyük boyutlu çukurdur. Bu çukur 7784:044 çukur tarafından kesilmiştir. Çukurun içi kahverengimsi ve oldukça gevşek bir toprağa sahiptir. Çukurun içinde yoğun şekilde kemik ve seramiklere rastlanılmış. Derinleştikçe çapı genişleyen çukurda küçük boyutlu taşlar yanı sıra yer yer kül parçalarına rastlanılmıştır. Çukurun batı kesitine yakın yerde orta boyutlu bir taşın altında 282.53m seviyesinde üç sütun olarak düzenlenmiş bir adet çivi yazılı tablet parçası ele geçmiştir (7784:047:003). Bunun dışında kemik bir takı (7784:047:004) ve bir adet sapan taşı (7784:047:006) ele geçmiştir. Çukurdaki çalışmalar tamamlanmadan kazı sezonu kapanmıştır.

Locus 7784:048

7784 plan karesinin güneybatı bölümünde bulunan çukurun yüzeyi tamamen taş ile doludur. Kazıya başlamadan önce Orthofoto üzerinden çizimi yapılmıştır. Kaldırılan taşların altından tekrar taş dolgusu çıkmış tekrar çizimi yapılmıştır. Taşların arasında yanmış kerpiç ve sıva parçalarına rastlanılmış ve örnek alınmıştır. 281.75 m seviyelerinde zemine sert gelindi bu sert zemin çukurun zemini olduğu anlaşıldı. Böylelikle çukurun derinliği 76 cm olarak ölçülmüştür. Çukurda bir adet kemik iğne (7784:048:004), bir adet taş alet (7784:048:005) ve bir adet sapan taşı ele geçmiştir (7784:048:006).

15 Hitit Sur Kapısı

2016 yılı kazıları duvarların geçişleri ve sur kapısının stratigrafisi öğrenmek için sur kapısının güney kulesi ve giriş bölgesinde yapıldı. Bütün kazılmış alanlar sur kapısının en geç olan ve MÖ 14y y tarihlenen kullanma döneminin altındadır. Mabetin en geç döneminden (MÖ 13yy) sur kapı bölgesinde herhangi bir duvar kalıntısına rastlanmadı. Demek ki o dönemde Nerik şehrinin sur kapısı başka bir yerde bulunması gerekiyordu.

Sur kapısının güney kulesinde dört tane taş defnecilik çukurları saptandı. Onları boşalttıktan sonra kapı odaların arasında bulunan taş temel duvarları ortaya çıktı. Onların ana hatlarına bakarken sur kapısının kuzey ve güney kulesinin farklı olduğunu anlaşıldı. Açma 7883'de erozyon tabakaları çok derin olduğu için güney kulesinin son kullanma döneminden herhangi bir taş temel sağlam kalmadı. Jeoelektrik ölçümleri de aynı sonuç gösterdiler.

7784 plan karesinin güneydoğu kısmında girişin hemen önündeki yapılaşmayı anlamak için bir açma oluşturuldu. Açmadaki çalışmalarda, batı bölümü sarı ve içinde kireç bulunan sert bir toprak, doğu kısmı ise yumuşak ve kırmızı renkli bir bölge tespit edilmiştir. Locus 7784:035olarak adlandırılan alan yaklaşık 2.50 x 4.00 m ölçülerindedir. Yüzeeye yakın bölümünde kaba ve gevşek toprağa sahipken derinleştikçe toprağın daha sıkılaştığı gözlemlenmiştir. İlk gözlemler buranın da 7884'teki taş çalma

çukurunun benzeri olacağı düşünülmüştür. İçinde GTÇ'nin erken evresine ait duvar molozları görülmüştür. Derinleştikçe çukurun doğu sınırını belirlemek oldukça güç olmaya başlandı. Locusun kuzey kısmında oldukça yoğun şekilde aşırı sıcak sonucu çürümüş ve cüruflaşmış kerpiç kalıntılara rastlanılmış ve bu alan için yeni locus açılmıştır (7784:034:0036). 280.05-279.90 m seviyelerinde doğu ve batı kısımda duvarın taşları açığa çıkmış ama bu iki taş arasındaki duvar elemanları ele geçmemiştir. 279.40 m seviyelerinde daha önce ele geçen doğu ve batı kısımdaki duvar taşlarının güneye doğru devam etmediğini burada taşların alındığını toprak üzerinde oluşan taş izlerinden anlaşılmıştır. Taş çalma çukuru açılıp GTÇ'nin erken evre duvarı sökülmüş ve burası tekrar doldurulmuştur. Farklı zamanlara ait en az 9 dolgu tabakası belirlenmiştir. Çukurun doğu sınırını netleştirmek için 7884 plan karesinde 1x1m boyutlarında bir sondaj oluşturuldu. Bu sondajla taş çalma çukurunun doğu sınırı belirlenmiş oldu. Çukurda duvar ait son temele taşına kadarki dolgunun yönü kuzeyden güneye doğru iken, taşın altındaki dolgunun yönü güneyden kuzeye doğru olduğu görülmüştür. Duvarın son taşından sonraki katmanların toprak rengi ve toprağın yapısının farklı olduğu anlaşılmıştır. Bu da aynı alanda fakat farklı zamanlarda aynı alandaki 2 farklı taş çalma çukuru olabileceğini düşündürür.

Sur kapısının girişinde iki yapı tabakasının izleri görülmektedir. Özellikle iki tane üst üste bulunan taş definecilik çukurları bu hipotez destekliyorlar. Geç döneme tarihlenen bir duvar inşa edildiği zaman önceki duvarların temel taşları tamamen çıkarıldı ve oluşan çukur toprakla dolduruldu. Toprağın üstünde yeni taş temelleri yerleşildi. Bir sonraki dönemde yeni taş temelleri tekrar çalındı. Taş defineciliğin nedeni henüz bilinmiyor, çünkü başka alanlarda eski duvarları dokunmadan yeni duvarları eklenildiği, restore edildiği veya güçlendirildiği bilinmektedir. Belki duvarların içindeki yapı malzemelerinden faydalanmak istenildi. O bölgede bulunan iki çivi yazılı tablet parçası müphem bir ipucu olarak anlaşılabilir.

16 Hitit Mabet

Mabet, sur kapı ile tünel arasında olan bölge: açma 7685, 7785

Mabet, tünel ve sur kapısının derin tabakalarının stratigrafisini daha iyi anlamak için geç evre Hitit mabedinin güneyinde ve mabedin rampa ile merdivenin altında kazılara başlandı. Aşağıda üç tane üst üste yapılan kerpiç binanın kalıntıları keşfedildi. Kronoloji açısından baktığımızda onların hepsinin sur kapısının tahribatından sonra ve mabedin güney cephesi yapılmadan önceki bir döneme tarihleniyorlar. Bahsedilen kerpiç yapılar bu yılın en büyük sürpriz olarak sayabilir, çünkü çivi yazılı tabletlerin bilgisine göre Oymaağaç Höyük/Nerik bölgesi o zaman Kaşka halkın egemenliğindeydi. Bu hipotez doğru olarak çıkarsa ilk defa Kaşkaların maddi kültürü ile ilgili bilgi sahibi olacağız. 'Yapı 2 ve 3' duvarlarının oryantasyonu Hitit Mabedinin duvarlarını takip ediyor. Fakat 1,60-1,80 metrelik kompozit duvar olarak değil, tamamen bir kerpiç duvar (1,05m geniş) olarak yapılmıştır. En yeni olan 'Yapı 1'in duvarları de kerpiçten yapılmıştır, fakat onun oryantasyonu Hitit mabedinin duvarlarından tamamen farklıdır.

Hitit Mabetin geç tabakası: açma 7284, 7285, 7384, 7385, 7483, 7686, 7786

Geç evre Hitit mabedinin kompozit teknikle yapılan 4 m (!) kalınlığındaki dış duvarlarının yapım tarihi - aynı zamanda veya iki farklı dönemde – açıklamak için açma 7284, 7285, 7384 ile 7385 arasında bulunan yürüyüş yolları kaldırıldı ve ortaya çıkan duvarlar temizlendi. Bunu yaparken duvarın içinde kutu şeklinde bir boşluk tespit edildi. Benzer ‘duvar kutuları’ daha önce aynı duvarda görünmüştü. Bütün ‘kutular’ Hitit Mabedinin büyük tahribatından önce topraklarla doldurulmuştur. Açma 7385’de çok dikkatli yapılan incelemelerin sonucunda 4 m kalınlığındaki kompozit duvarın iki duvardan oluştuğu tespit edildi. Dış duvar hemen iç duvarın önünde konuldu. Hitit Mabedinin ağır yangın geçirdiği dönemden sonra yanyana duran iki duvar birleştirilmiş ve kalın tek bir duvar olmuştur. Neden açma 7284 ve 7285’te farklı bir teknik kullanılıp dış ve iç duvarların arasında 3 tane ‘kutu’ eklendiği henüz çözülemedi.

Birkaç yıl ara verdikten sonra geç mabedin güneydoğusunda ve açma 7483’te bulunan ‘temenos’ duvarın devamı takip edildi. Bahsettiği *temenos* duvarı hem pişmemiş kerpiç hem *terre pise*’den yapıldığını ve mabedin tahribat zamanında çürük olduğunu öğrenildi. Temenos duvarının içinde bulunan avluda tipik Hitit borularından yapılmış bir drenaj sistemi ortaya çıkmıştır.

Hitit Mabedin eski tabakası: açma 7585, 7486, 7586, 7587

Derin tabakalarda daha güvenli çalışmak ve yapılar arasındaki ilişkileri daha iyi anlayabilmek için 2016 yılında 7486,7487, 7586, 7587, 7686 ile 7687 açmalarının arasında bulunan geçitler kaldırıldı. 2015 yılında hipotez olarak dile getirilen erken Hitit mabedinin rekonstrüksiyonunun doğru olduğu kanıtlanmış oldu. Fakat erken mabedin duvarları kontrol edilirken daha eski bir mabedin duvar kalıntıları ortaya çıktı.

Eski Hitit Yapısı: açma 7486, 7586, 7686

7486 açmasında Hitit mabedinin eski tabakasının altında daha eski bir duvar tespit edildi. Bu duvarın oryantasyonu mabedin kuzeybatı duvarına benzemekte ve mabedin duvarının altında devam ettiği tahmin edilmektedir. 7586 açmasında aynı yapı tarihine ait bir duvar kalıntısına ve kalınlaştırılmış bir kil taban bulundu. Aynı kil tabana 20m doğuda 7686 açmasında da rastlandı. Bu alanda maalesef *in situ* küçük buluntulara rastlanmadı. Fakat kil tabanın üstündeki kalıntılarda ilk defa Karum Kaniş dönemine tarihlenen çanak çömlek parçaları ile Eski Hitit seramik parçaları saptandı. Konum, oryantasyon ve temel duvarların genişliği göz önüne alınırsa Oymaağaç Höyüğü’nün ilk mabedinin burada olduğu düşünülebilir.

17 Yeraltı Merdiven (Nerik Pınarı)

2015 yılında devam eden yeraltı merdivenin (tünel) kazı çalışmalarında 24 metreden sonra doğal traverten kayasında bulunan kaya odasına ulaşıldı. 2016 yılında 4 x 5m büyüklüğe sahip kaya odasında bulunan toprak dolgunun tamamen çıkarılması hedefleniyordu. Fakat 16 Temmuz tarihinde fark edilen

beklenmedik bir olay planları tamamen değiştirmiştir. Kaya odasının üst kısmındaki bir açıklıktan gevşek toprak kaya odasının içine dolmuştur.

Kazı bekçisi Mevlüt Öztürk tarafından, geçen baharda yoğun yağmurlardan sonra kazının giriş kapısının hemen kuzeydoğusunda 0,4m x 0,4m büyüklük ve 1,5m derinliğe sahip bir çukur oluştuğu tespit edilmiştir.

Dış kısımdaki çukurun ve kaya odasına düşen toprağın bağlantısını çözmek için hem kaya odasının içinde hem de dış kısımdaki çukurun etrafında kazı çalışmaları başlatıldı. Dış kısımda açmanın büyüklüğü 5,5 x 5,5m ve derinliği aşağı yukarı 5 m kadar olmuştur. Bu açmadaki kazının hem lojistik hem teknik açıdan çok zor olduğu için emekli inşaat mühendisi Prof. Dr. Werner Dahmann'ın yardımıyla gerçekleştirilmesi gerekiyordu.

Sonuç olarak yeraltında bulunan kaya odasının doğal bir mağara olduğu tespit edildi. Bu mağara, Oymaağaç Höyüğün batısında olduğu tahmin edilen ve güçlü bir kaynağa sahip olan eşme etrafında bir traverten kayasının kenarında bulunur. Büyük olasılıkla bu çeşmeden dolayı Oymaağaç Höyük'te ilk yerleşme Kalkolitik ağda kurulmuş ve Demir ağı'nın sonuna kadar aralıksız devam etmiştir. Hitit döneminde çeşmenin girişi daima güvende tutmak için surun altına giren bir yeraltı merdiveni inşa edilmiştir. Fakat kaya odasına ulaşınca merdiven ve merdiven erevelen duvarların bitmediği anlaşılmıştır. Bu merdiven ve duvarlar kaya odasının içinde 6m daha devam ediyordu. Mağaranın sonunda bulunan bir duvarla birleşip mağaranın sonunda bulunan doğal bir deliği kapatmak için yapılmıştı. Yukardan bir kuyu kazdığı zaman mağaranın içinde bulunan duvarlar hasar görüp mağaranın içine çökmüştür. Yağmurdan dolayı açılan delikten içeri gire toprak bu kaya odasının tamamen molozlarla kapanmasına neden olmuştur.

Ayrıca mağaranın dış kısmında kalın taş duvarlar tespit edildi. Bu duvarların işlevini çözmek için giriş kapısının yanında bulunan açmanın genişletilmesi gerekmektedir.

Bizim için en büyük sürpriz kaya odasında yaşandı. Merdivenin son basamakları temizlenirken beklendiği gibi havuz veya bir eşme yapısına rastlanılmamıştır. Onun yerinde yeni bir tünel daha açığa çıkmıştır. Bu yeni tünelin su seviyesinde altında olması ve yoğun bir şekilde çamur çıktığı için tünelin temizlenmesi çok güç olmuştur. Güçlü bir su pompası yardımıyla çalışmalara devam edilmiştir. İkinci "tünel" 2,5 metreden sonra 0,8 m x 1 m boyutlara sahip küçük bir odaya girmektedir. Bu odanın duvarları kırma kireç taşlardan yapılmıştır. 2017 yılında bu küçük taş oda tamamen temizlendikten sonra büyük olasılıkla bir havuz veya çerçeveli bir eşme ortaya çıkacağı düşünölmektedir.

18 Kazı Alanın Koruması

2015 yılında olduğu gibi kazı alanında bulunan açma profilleri, mabedin ve çukurların duvarları hem kum uvallarıyla hem de ahşap-branda konstrüksiyonla kapatılarak yağmur ve kardan korunmuştur. 2016 sezonunda yapılan geçici ahşap çatılar yine tecrübeli marangoz ve köyün çatı ustası Ahmet Yüksel tarafından yapılmıştır ve genişletilmiştir. 2016 kazı sezonu sonunda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın önerilerine göre bütün derin açmalar aynı metotla korunma altına alınmıştır.

19 Küçük Buluntuları

2016 yılında toplam 332 seramik koleksiyonu, 229 hayvan kemik koleksiyonu, 207 kömür ve botanik malzemeleri, 20 maden numune, 10 mineraloji numune ve 195 küçük buluntu veri tabanımıza eklenmiştir. Her yıl olduğu gibi bütün buluntular profesyonel bir restoratör tarafından (Nerina de Silva) temizlenmiş, restore edilmiş ve korunmuştur. Eserler Rainer Czichon tarafından ölçülmüş, tartılmış ve tanımlanmıştır. Yine tüm eserlerin Arkeolojik çizim uzmanı Dr. Claudia Tappert tarafından çizimleri yapılarak Ender Felek tarafından 'adobe lightroom' tekniğiyle fotoğrafları çekilmiştir.

Ayrıntısıyla:

En önemli olarak 9 çivi yazılı tablet parçası, ince altın teli bir küpe ve Orta Tunç Çağı tarihlenen bir damga mühürü sayabilir. Ayrıca 10 sileks bıçağı ve 12 sileks alet, 13 minyatür kap ve tabak), at motifli boyalı bir çanak parçası, 3 kemik iğnesi, 2 kemik delici, 4 tane kolye olarak kullanılan delikli phalanges, delikli bir hayvan dişi, 4 ince bronz küpe, 1 bronz pendantif, 1 sağlam bronz ok ucu, 1 parlatici taşı, bir taş baltası, 15 ezme taşı ve 1 topuz kafası.

20 Restoratörün Raporu (Nerina de Silva)

Oymaağaç Höyük 2016 kazılarında bulunan küçük buluntuların restorasyonu ve konservasyonu tecrübeli restoratör Nerina de Silva tarafından 30 Ağustos ile 23 Eylül tarihleri arasında kazı evi laboratuvarında gerçekleştirildi. Seramik, cam, taş, kemik, bronz ve demirden yapılmış buluntuların restorasyon ve konservasyonu aşağıdaki metotlarla yapıldı.

Seramik

Seramik objeler, çivi yazılı tabletler, ağırşaklar, minyatür kaplar, figürinler, çanak çömlek parçaları ve kırılmış bir pitos gibi buluntular genellikle iyi durumdaydı. Çünkü bu eserler, onu doğal olarak koruyan toprak ve kireçli bir konteksten ele geçmiştir. Onların temizlenmesi suyla ve gerekli görüldüğünde fırça ve küçük bamboo sopayla yapıldı. Eserlere güçlü tutunmuş kireç kalıntıları 10% bir asitle çözüldü. Kırılmış çanak çömlek parçaları geri dönüşümü mümkün bir Paraloid B-48N (40%) solüsyonla birleştirildi. Çok hassas çanak çömlek parçaları plastozote (polietilen) isimli köpükle ve asit içermeyen bir kağıtla paketlenildi.

Cam

Cam bilezik parçaları genellikle iyi durumdaydılar; sadece yüzey kısmında hafif çatlamlar ve çözümler tespit edildi. Toprak kalıntıları etanolün içinde batırılan küçük pamuklu bir çubukla temizlendi. Tüm cam buluntular plastozote ve asit içermeyen kağıtla paketlenildi.

Taş

Taş buluntuları genellikle sileks bıçaklardan ve ezme veya dibek taşlarından oluşuyor. Bu eserler genelde iyi durumdaydı. Sadece suyla ve fırçayla temizlendiler. Eserlere güçlü tutunmuş kireç kalıntıları 10% bir asitle çözüldü.

Maden

Madeni küçük buluntular çoğunlukla bronzdan oluşuyor – yüzükler, küpeler, okucu, iğne, belki bir matkap başı ve çok sayıda parçaları. Ayrıca bir altın küpe ve bir kaç tane kötü durumda bulunan demir ve kurşun objeler ele geçmiştir. Toprak ve korozyon kalıntıları bistüri ile mekanik olarak kaldırıldı. Müzeye giden envanterlik ve etüdlük buluntular etanollu bir benzotriazol solüsyonla (3%) ve etilasitli bir Paraloid B-48N solüsyonla (15%) sağlamlaştırıldı. Kırılmış madeni buluntular etanollu: asetonlu (1:1) bir Paraloid B-48N (40%) solüsyonla yapıştırıldı. Hassas eserler plastozote (polietilen) isimli köpükle ve asit içermeyen bir kağıtla paketlenildi. Kalan madeni eserler silica jelli ve oksijensiz plastik tkutularda muhafaza altına alındı.

Kemik aletleri

Kemik aletler de iyi durumdaydılar. Toprak kalıntıları etanollu pamuklu çubukla temizlendi. Kırık kemik eserler etanollu:asetonlu (1:1) bir Paraloid B-48N (40%) solüsyonla yapıştırıldı. Hassas eserler plastozote (polietilen) isimli köpükle ve asit içermeyen bir kağıtla paketlenildi.

21 Ziyaretler

14 Temmuz'ta Vezirköprü kadastro şefi Sadettin Bey ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlük Bas Müfettis Hüseyin KOCAK ve İl Kültür Kadastro Müdürle beraber ziyarete geldiler.

30 Temmuz'ta Samsun Arkeoloji Müze Müdürü Necati KODALAK ile Bas Müfettiş Zafer YER kazı alanı ve kazı evi ziyaret ettiler.

16 Ağustos Vezirköprü Belediye Başkanı Sadık EDİS ve Oymaağaç Muhtarı Oymaağaç Höyüğün Kazı Baskanın akşam yemek davetiyesi kabul ettiler.

28 Ağustos Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesinin öğretim görevlisi Prof. Dr. Sevim ATANUR iki meslektaşlarla beraber Oymaağaç Kazısı ziyaret ediyor.

19 Ağustos Büyükşehir Belediyesi Samsun ve Tarihi Kentler Birliği (Prof. M. Sözen) tarafından Samsun'da organize edilen TKB KARADENİZ BÖLGE TOPLANTISINDA Prof. Dr. R. Czichon

tarafından Oymaağaç Höyüğün turizm potansiyeli ilgili bir konferans sunuldu (<http://www.tarihiKentlerBirliği.org/tkb-karadeniz-bolge-toplantisi-samsunda-yapildi/>)

30 Ağustos Alaca Höyük Kazı Başkan Prof. Dr. Aykut ÇINAROĞLU ve kazı ekibi Oymaağaç Höyük kazıları ziyaret etti.

6 Eylül Samsun Büyükşehir Belediye Başkan Yusuf Ziya YILMAZ Oymaağaç Höyük Kazısı ziyaret etti ve Kazı evinde bir semaver çayı içti.

22 Ziyaret Günü

Veziroköprü ve etrafındaki bölgelerden gelen ziyaretçileri ve misafirleri daha fazla ilgi göstermek için ve kazı çalışmaları fazla etkilememek için özel bir ziyaret günü yapıldı (her cumartesi saat 11-14 arasında) ve yerel gazetelerde yayımlandı.

23 Konferanslar

Mayıs'ta R. Czichon tarafından Edirne'deki Kazı ve Sonuçları Toplantısında Oymaağaç Kazısı 2015 sonuçları anlatıldı.

24 Yayınları

R. CZICHON, J. KLINGER, P. HNILA, D. MIELKE et al. (toplam 25 kişi), *Archaeologische Forschungen am Oymaağaç Höyük/Nerik 2011-2015, Mitteilungen der Dt. Orientgesellschaft (in press)*

T. ÖKSE, R.M. CZICHON, M.A. YILMAZ, *Cultural Borders between Kızılırmak and Upper Euphrates in the Second and Pre-Classical First Millennia BCE*, in: L. d'Alfonso/K. S. Rubinson (eds.) *Borders and Boundaries: Changing Landscapes in the Bronze and Iron Ages of Anatolia and the South Caucasus (will appear 2017)*

G. K. KUNST, H. BÖHM, R. M. CZICHON, *Bronze Age walls and Iron Age pits – contextual archaeozoology at Oymaağaç Höyük, Turkey*, in: R. Yeshuran, L. Weissbrod, N. Marom, G. Bar-Oz, *Bones and Identity: Zooarchaeological Approaches to Reconstructing Social and Cultural Landscapes in Southwest Asia*, Oxford

K.E. MARKLEIN, S.C. FOX, *In morbo et in morto: transforming age and identity within the mortuary context of Oymaağaç Höyük, Northern Turkey*. In: AJ Osterholtz (Ed.), *Theoretical Approaches to Analysis and Interpretation of Commingled Human Remains (2016)*

